

Iskolai könyvtári menedzsment

Dolgozatomat a székesfehérvári Vízivárosi Általános Iskola könyvtárosának, a kérdőívemre adott válaszaiból állítottam össze.

Az iskola központi fekvésű, de ennek ellenére a gyermekek távol a forgalom zajától, egy csendes lakótelep közepén, nyugodt, családi környezetben tanulhatnak. Harminc éves árnyas fákkal és rendszeresen szépített virágos bokrokkal, növényekkel szegélyezett udvarban tölthetik tanórán kívüli szabadidejüket. Az iskola mottója:

Nem a tananyagot tanítjuk, hanem a gyermeket!

Minden gyermek tehetséges valamiben. Az iskola feladata a tehetségük kibontakoztatása, egyéniségük megóvása, érzelmi biztonságuk megteremtése. A tanulás első lépéseit a játékoság jellemzi. A képességfejlesztő foglalkozásokkal az egyénre szabott optimális fejlődést biztosítják a pedagógusok. 1-4 osztály végére a kisdíákok önművelődésre képes, az új ismeretekre nyitott és befogadó, önállóan alkotó személyiséggé válnak. 5-8 évfolyamokon a gyermekek megkapják a megfelelő tudást, képességek és kompetenciák kialakításával a reális pályaorientációt. A sikeres és nyugodt iskolai élet elengedhetetlen feltétele a szülővel való korrekt, jó kapcsolat kialakítása.

A könyvtáros eredetileg óvodapedagógusnak tanult, majd átképezte magát magyar-könyvtáros szakos tanárnak. Több éve dolgozik ebben a könyvtárban. Előző években tartott magyar órákat is, ettől a tanévtől már csak a könyvtárban tevékenykedik. Itt tart könyvtárhasználati és egyéb témájú foglalkozásokat. A könyvtár nyitva tartási ideje:
hétfő-csütörtök: 9:40-től 15 óráig
péntek: 9:40-től 14:20-ig.

A megfogalmazott kérdéssorral felkerestem a könyvtárost a munkahelyén, amelynek időpontját előre egyeztettem. Sok az elfoglaltsága, ezért indokolt volt a bejelentkezés. A kérdéssort átbeszéltük, majd a válaszokat megfogalmazta és elküldte.

1. Valóra tudta-e váltani azokat az elképzeléseit, amelyek arra ösztönözték, hogy az iskolai könyvtáros hivatást válassza?

Munkám nagyon sokrétű, sokszínű, változatos feladatokat állít elélem. Az adminisztráció monotonabb munkáit, a könyvtárosi hivatás precizitást igénylő feladatait, a kölcsönzést is szívesen végzem, de emellett jóval több örömet okoz számomra az általam vállalt ill. kötelezően tartott különféle gyerekfoglalkozások tervezése, szervezése, megtartása ; az iskola életében, programjaiban való folyamatos részvétel. Az állandó, napi szintű együttműködés a

kollégákkal, diákokkal, kapcsolattartás a város könyvtáraival, könyvtárosaival színesítik kis könyvtáram életét, programjait.

A napi munka rutinfeladatai mellett folyamatosan adódnak színesebb, kreativitást igénylő helyzetek, munkák is.

Választásom, - az iskolai könyvtári hivatás, hogy őszinte legyek, annak idején nem volt igazán tudatos, de úgy érzem sikerült egy olyan pályát választanom, amelynek során kipróbálhatom, megmutathatom egyéniségem sokoldalúságát, olyan élethelyzeteket próbálhatok ki, ahol olyan feladataim adódnak, melyekkel más szakos tanárként, vagy tanítóként, esetleg óvónőként, nem találkozhatnék. Lehetőségeim –úgy érzem- sokkal behatároltabbak lennének, persze természetesen minden pedagógiai területnek megvan a maga szépsége, öröme.

2. Az intézményi alapító okiratban szerepel-e az iskolai könyvtár?

Alapító okiratunkban nem szerepel az iskolai könyvtár. A nemrégiben lezajlott szakfelügyeleti javaslat alapján iskolavezetésünk tervbe vette az okirat következő módosítása során a könyvtár szerepeltetését.

3. A könyvtár alapdokumentumai az iskola vezetésével együttműködve készültek-e el és nyilvánosak-e a honlap látogatói számára?

A Szervezeti és működési szabályzatot, a Házirendet és az Imipet a munkaközösségekkel együttműködve, team munkában megvitatta írtuk, majd később módosítottuk is. Az iskolavezetés jóváhagyásával lett lezárva. Mindhárom dokumentum hozzáférhető a honlapon is és könyvtárunkban is.

4. Van-e az intézménynek pedagógiai programja, amely beépíti a könyvtárhasználatot az iskolai tanmenetbe?

Pedagógiai programunkban az informatika tantárgyon belül a könyvtárhasználat 5-8. osztályig szerepel.

1-8. osztályokban a magyar nyelv és irodalom és a könyvtár informatika tantárgyak keretén belül tartok könyvtárhasználati órákat.

5. Az iskolai keresztntanterv összeállításakor figyelembe veszik-e az Ön javaslatait?

A keresztntanterv elkészítése most lett aktuális, ennek átgondolása az egész tantestület feladata lesz. Az informatika és a magyar szakos kollégákkal, a tanítókkal eddig is folyamatos volt az együttműködés. Célom, célunk, hogy tantárgyanként a többi kollégával is meg tudjunk állapodni a könyvtárhasználati órák érdekében.

Javaslataimat egyértelműen figyelembe veszik, együtt fogjuk eltervezni, megszervezni ezeket a feladatokat.

6. Az iskolai Szervezeti és Működési Szabályzatban szerepel-e a könyvtár SZMSZ-e és aktualizálják-e a változásoknak megfelelően?

A Szervezeti és Működési Szabályzat aktualizálása az iskolában történt változásoknak megfelelően ebben a tanévben (illetve múlt nyáron) lezajlott.

A könyvtárat érintő módosításokat is beletettük. Kiemelten tárgyaltuk a kollégákkal a házirendben is szereplő jogok és kötelességek kapcsán, a könyvtár használatával, kölcsönzéssel kapcsolatos pontokat. Fontosnak tartottuk a Házirendbe és a Szervezeti és Működési Szabályzatba is belefoglalni a rongálásokkal kapcsolatos kötelezettségeket, és ebben a témában a könyvtár is érintett, különösképpen a tankönyvek miatt. Sajnos az ingyenes tankönyvekre jogosult tanulók fejkvótája nem takarja be a tankönyvcsomagok árát, ezért kénytelenek vagyunk használt tankönyveket visszaosztani, pedig ezek a tankönyvek nem tartós használatra készültek. Eddig a visszaosztás a könyvtáron keresztül zajlott, de terveink között szerepel a lebonyolítás átszervezése a jövő tanévre.

7. Sikerül-e naprakészen megismerkedni a könyvtárra vonatkozó jogi szabályozásokkal?

A könyvtárra vonatkozó jogi szabályozások változásairól az alábbi források álnak rendelkezésemre:

- a könyvtárosok levelezőlistája
- MKE honlapja
- az iskolai könyvtárosok honlapja (Könyvtárostanárok Egyesülete: (ktep.hu))
- Könyvtáros és iskolai könyvtáros szakmai napok,
- Olvasáspedagógiával kapcsolatos konferenciák
- Tantestületi értekezletek és iskolai szakmai napok

- Ezenkívül, természetesen a Fejér Megyei Iskolai Könyvtárosok Egyesületének (Femike) is tagja vagyok. Rendszeresen találkozunk, hogy megbeszéljük az aktuális, bennünket érintő problémákat.

8. Mennyire tekintik partnernek a tantestület tagjai?

Tantestületünk tagjai ugyanúgy számítanak, számíthatnak rám, mint bármely más kollégára közülünk. Együttműködésünk folyamatos, és az eredményes munka érdekében elengedhetetlen. Tulajdonképpen az 1-4. osztály programjain és az 5-8. osztály programjain is mind szervezésben, megvalósításban, részvételben számíthatnak rám, ott is szoktam lenni magán a programon is. Én magam sokszor korosztályokon túllépve szervezek programokat a gyerekeknek. Kollégáim számítanak ötleteimre, kikérik véleményemet, meghallgatják tapasztalataimat, igénylik segítségemet pl. szakirodalom beszerzésében.

9. Milyen eszközei vannak arra, hogy a könyvtárban folyó szakmai munkát megismertesse pedagógus kollégáival?

A könyvtárban folyó szakmai munkát egyrészt a napi kapcsolat során tudom megismertetni, másrészt félévi és év végi beszámolóimban az egész tantestület előtt adok számot, értékelem az aktuális év könyvtári munkáját. A könyvtárról, az általam végzett munkáról egyébként a tantestület több vezetője is meg szokott emlékezni beszámolójában.

10. Részt vesz-e szülői munkaközösségi tanácskozásokon, egyéb fórumokon, ahol akár támogatókat is szerezhet a beszerzési keret növelésére? Ha eddig nem, tervezi-e a fórumok látogatását?

Nagyon köszönöm, jó ötletnek tartom, hogy minél több fórumon szerepeljek, nyitottabbá tehetnénk ezzel a könyvtárunkat! Eddig nem vettem részt szülői munkaközösségi tanácskozásokon, vagy például DÖK- gyűléseken, fel sem vetődött, de valószínűleg lehetne belőle a könyvtár részére profitálni. Természetesen a tantestület szakmai értekezletein részt veszek, itt képviselem a könyvtár és az olvasók érdekeit.

11. A gyermekek olvasóvá nevelése és az iskolai tananyag szakirodalommal való ellátása milyen arányban áll egymással? Ön szerint melyik terület fontosabb egy iskolai könyvtár esetében?

Úgy gondolom az olvasóvá nevelés jóval nagyobb arányban feladatunk az iskolai könyvtárban, mint a tananyag szakirodalommal ellátása. Bár ez utóbbi sem elhanyagolható feladat, (általában 3.osztálytól), mert ezáltal is szerzünk olvasót, ha megtanulja a gyerek, hogy igen is, mindig számíthat a könyvtárra, ha ilyen jellegű kérdése, problémája van. Meg kell, hogy ismerje a tájékozási lehetőségeit, azt, hogy több forrás is létezik. Sajnos legtöbbször az órákra bevitt szakirodalom nem éri el azt a hatást, amilyen lelkesen bejött érte a gyerek. Kevés az, hogy beviszi, mert alaposabban meg kellene ismerni a könyvet, netán el is olvasni, erre pedig keveseknek van indíttatása. Ha érdeklí is a téma, egy beszámolóhoz nem elég a belelapozás, érdekfeszítően kellene róla mesélni, ez pedig nehéz feladat. Az olvasóvá nevelést tartom fontosabbnak iskolai könyvtár esetén. Alsó tagozatban nálam kezdődik a könyvtárba szoktatás, a könyv, könyvtár megszerettetése. A könyvtárhoz kapcsolódó pozitív érzelmek kialakítása nagyon fontos.

Az olvasóvá nevelés úgy érzem, szinte csak iskolai feladattá, felelősségé vált. Nagyon sok tanulóknak családjában otthon minimális könyvtárral rendelkezik, a gyerekeknek saját könyve egyáltalán nincs vagy nagyon kevés. Már a nagyobb ünnepekre sem divat könyvet ajándékozni. Saját, kis szűk körű felmérésem szerint osztályonként 2-3 gyerek kapott könyvet karácsonyra, (főként ismeretterjesztőt, és a színezőkönyv is sajnos könyvnek minősül). Így egyre inkább együtt kell működnöm a magyaros kollégákkal, hogy a feladott kötelező olvasmány, ill. az alsósoknál inkább úgy mondanám, hogy együtt, közösen el- és felolvasott regény mi legyen. Megvitatjuk, konferenciák, továbbképzések tapasztalatait adjuk át egymásnak, hogy olyan könyveket olvassunk, amely megadja az olvasás élményét, örömét a gyerekeknek. A gyerekek könyvekkel kapcsolatos minden öröm-élményének együtt örülünk, megosztjuk egymásnak a kollégákkal.

12. Ön szerint mennyire szabadak az iskolai könyvtáros lehetőségei saját könyvtára menedzselése területén?

A könyvtár menedzselése iskolai szinten szerintem a könyvtáros tehetségén, kreativitásán, energiáján, nyitottságán múlik, és persze a tantestület, a vezetőség nyitottságán. Nálunk kollégáim, és a vezetőség is támogatnak elképzeléseimben, vevők az ötleteimre, örülnek a könyvtári programoknak.

A kérdésekre adott válaszokból kitűnik, hogy a könyvtáros szereti a munkáját. Szívesen foglalkozik az alsósokkal, hiszen az eredeti végzettsége óvónő, így jó kapcsolatot tud kialakítani a kisebb gyerekekkel. A tanulók szeretnek a könyvtárban tartózkodni, akár a szünetekben vagy a tanórák után is. A kicsik játszani, könyveket nézegetni jönnek, a nagyobbak beszélgetnek egymással, egyfajta találkahely, ahol nyugodt körülmények között tölthetik el az idejüket.

A könyvtáros, személyiségéből adódóan nyitott, közvetlen és a problémákat gyorsan, pontosan megoldó személy, akit szeretnek a kollégái és a diákok. A tanárokkal jó kapcsolatot épített ki, tudja a gondolatait, problémáikat és ebben próbál segíteni.

A könyvtárban most volt szakfelügyelet és ennek kapcsán felmerültek hiányosságok, amiket a közeljövőben pótolni fognak az iskolában. Ilyen például az Alapító Okirat átdolgozása. Sok tanáccsal és ötlettel látták el, hogy jobban és szakszerűbben tudja vezetni a könyvtárat. A jogszabályok változásairól több helyről is tud tájékozódni és meg is teszi.

Személyes beszélgetésünk kapcsán több új ötlet, lehetőség merült fel, amit a későbbiek során fel tud használni. Többek között a különböző fórumokon való részvétel és a könyvtár menedzselése, akár az iskola falain kívül is, természetesen az iskola vezetésével egyeztetve.

Fontosnak tartja a gyerekek olvasóvá nevelését, ami alapja az iskolai könyvtár működésének. Szerencsére az alsós tanítókkal szorosan együttműködve ez lassan kezd kialakulni, fejlődni. Sajnos a környéken sok a hátrányos helyzetű család, gyerek, ebből adódóan még nagyobb figyelmet kell fordítani az ifjúsággal való foglalkozásra, törődésre.

A könyvtáros ezzel a feladattal, amit kapott elgondolkodott, hogy miket is tudna még megtenni a könyvtárának a népszerűsítése érdekében illetve az iskola vezetésével hogyan tudna jobban és eredményesebben működni. Ha néhány dolgot tud hasznosítani azokból a dolgokból, amiről beszélgettünk, már megérte, hogy hozzá fordultam a dolgozatommal kapcsolatban.

Készítette: Czipó Tiborné

EJF-Budapesti Kihelyezett Tagozat

III.évfolyam II.félév

2012. április 25.

KÉRDŐÍV

1. Valóra tudta-e váltani azokat az elképzeléseit, amelyek arra ösztönözték, hogy az iskolai könyvtáros hivatást válassza?
2. Az intézményi alapító okiratban szerepel-e az iskolai könyvtár?
3. A könyvtár alapidokumentumai az iskola vezetésével együttműködve készültek-e el és nyilvánosak-e a honlap látogatói számára?
4. Van-e az intézménynek pedagógiai programja, amely beépíti a könyvtár használatát az iskolai tanmenetbe?
5. Az iskolai kereshittanternv összeállításkor figyelembe veszik-e az ön javaslatait?
6. Az iskolai Szervezeti és Működési Szabályzatban szerepel-e a könyvtár SZMSZ-e és aktualizálják-e a változásoknak megfelelően?
7. Sikerül-e naprakészen megismerkedni a könyvtárra vonatkozó jogi szabályozásokkal?
8. Mennyire tekintik partnernek a tantestület tagjai?
9. Milyen eszközei vannak arra, hogy a könyvtárban folyó szakmai munkát megismertesse pedagógus kollégáival?
10. Részt vesz-e szülői munkaközösségi tanácskozásokon, egyéb fórumokon, ahol akár támogatókat is szerezhet a beszerzési keret növelésére? Ha eddig nem, tervezi-e fórumok látogatását?
11. A gyermekek olvasóvá nevelése és az iskolai tananyag szakirodalommal való ellátása milyen arányban áll egymással? Ön szerint melyik terület fontosabb egy iskolai könyvtár esetében?
12. Ön szerint mennyire szabadak az iskolai könyvtáros lehetőségei saját könyvtára menedzselése területén?